

El català i l'Administració de Justícia a Catalunya

Josep Vidal Arráez

Universitat de Toulouse Jean Jaurès

El 20 de gener del 2016, el consell de ministres del Consell d'Europa va aprovar un text on es criticaven les dificultats existents d'utilitzar el català en l'Administració de justícia a Catalunya (AJ) i s'instava l'Estat espanyol a modificar el marc jurídic actual per tal de garantir una proporció adequada del personal judicial que tingui un coneixement pràctic de la llengua catalana.¹

Aquest informe feia palesa, un cop més, la precària situació que viu el català en l'AJ. Mentre que l'any 2004 el 21% de les sentències judicials eren redactades en català,² l'any 2015 aquesta xifra se situa en el 8,4% del total.³ La situació esdevé paradoxal tenint en compte que el 64% dels tràmits judicials s'inicien en català, segons va informar el secretari general del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, Enric Colet, en la VI Jornada sobre l'Ús del Català en la Justícia.

Amb l'objectiu de pal·liar aquesta situació, la Generalitat de Catalunya va voler posar fil a l'agulla i, l'any 2014, va engegar la campanya *En català, també és de llei. Utilitza'l, hi tens tot el dret*⁴ i, el 12 de maig del 2015, va signar un acord de col·laboració amb diferents

institucions representatives de l'àmbit jurídic per fomentar el coneixement i l'ús del català.

Segons l'última enquesta oficial de què disposem, l'*Enquesta d'usos lingüístics a l'Administració de justícia (2008)*, un 99% del personal judicial entén el català, un 91,7% declara poder respondre oralment en català, un 98,7% sap llegir-lo i, finalment, un 80,6% assegura saber-lo escriure.⁵

Així, doncs, què provoca el desequilibri que viu el català en l'àmbit judicial? En un país on el 96,5% de la població entén el català, un 81,6% el parla i on un 36,43% el té com la seva llengua habitual, com és possible que la llengua pròpia mostri uns índexs tan minsos en l'AJ?⁶

Diferents estudis realitzats sobre la matèria⁷ coincideixen a destacar tres factors clau que dificultarien l'ús normal del català en la justícia: a) la centralització de l'Administració de justícia; b) la legislació espanyola pròpiament lingüística, i c) altres dificultats col·laterals.

Cal tenir present que la competència en administració de justícia és una competència estatal que està centralitzada, és a dir, que depèn en exclusiva de l'Estat,

- 1 COUNCIL OF EUROPE, *Recommendation CM/RecChL(2016)* on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by Spain (en línia), Brussel·les, 20 de gener del 2016, <<https://goo.gl/MIMZC8>> (consulta: 24 d'octubre 2017).
- 2 GENERALITAT DE CATALUNYA, *Informe de política lingüística 2012* (en línia), Barcelona, <<http://llengua.gencat.cat/web/contenut/documents/informepl/arxiu/ipl2012.pdf>> (consulta: 24 d'octubre 2017).
- 3 Aquestes dades van ser proporcionades pel conseller Carles Mundó en l'acte de lliurament dels diplomes acreditatius per als advocats que han superat la prova d'accés a la professió. L'acte va tenir lloc al Palau de Pedralbes de Barcelona el 17 de juny del 2016.
- 4 GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT DE CULTURA, *En català també és de llei. Utilitza'l, hi tens tot el dret* (en línia), Barcelona, <http://www.gencat.cat/llengua/justicia/img/opuscle_llei.pdf> (consulta: 24 d'octubre 2017).
- 5 GENERALITAT DE CATALUNYA, *Enquesta d'usos lingüístics a l'Administració de Justícia 2008* (en línia), <http://llengua.gencat.cat/web/contenut/documents/dadesestudis/altres/arxiu/eulp2008_just_informe.pdf> (consulta: 24 d'octubre 2017).
- 6 GENERALITAT DE CATALUNYA, *Els usos lingüístics de la població de Catalunya. Principals resultats de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013* (en línia), Barcelona, <<https://www.idescat.cat/cat/idescat/publicacions/catalog/pdfdocs/eulp2013.pdf>> (consulta: 24 d'octubre 2017).
- 7 Agustí POU. «Una aproximació al règim lingüístic de l'Administració de justícia a Catalunya», *Justiforum: Papers d'estudi i formació*, núm. 9, 1999.
Rosa LIZANDRA. «El pla pilot de funcionament en català de quaranta oficines judicials». Actes de la II Jornada del CILAJ (14 de maig del 2001).
– Rosa LIZANDRA. «El foment del català entre els professionals del món del dret: un nou impuls al català a la justícia». *Terminàlia*, núm. 5, p. 45-49, 2010.
Anna PLA. *El règim jurídic de les llengües a l'Administració de justícia*. Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms, núm. 41, 2005.
CERCLE XXI, *El català a l'Administració de justícia: balanç de 35 anys i perspectives de canvi en una Catalunya independent* (en línia), Barcelona, <<http://goo.gl/bmwUV7>>(consulta: 20 de juny 2016).

tal com s'estableix en els articles 117.5 i 149.1 de la Constitució Espanyola (CE). En virtut d'aquesta centralització, tot funcionari judicial, en primer lloc, depèn directament de l'Estat i, en segon lloc, té dret a la mobilitat territorial, és a dir, a poder treballar en qualsevol part del territori de l'Estat.

Com és sabut, la llengua oficial de l'Estat és el castellà. D'altra banda, el català és la llengua pròpia i oficial de Catalunya, tal com preveuen l'Estatut d'autonomia de Catalunya (EAC) i la Llei de política lingüística (LPL). Així mateix, l'article 33 de l'EAC i l'article 13 de la LPL estableixen, entre altres, el dret de tot ciutadà a utilitzar qualsevol de les llengües oficials en les seves relacions i actuacions amb l'AJ.

Ara bé, a qui correspon la competència de l'ús de la llengua catalana en l'AJ? Heus aquí un dilema. La matèria lingüística no és una competència independent sinó que és una competència concurrent, és a dir, que pot afectar més d'un àmbit o pot formar part d'una o més competències i, per tant, pot tenir més d'un titular competencial. En el nostre cas, per bé que la competència judicial correspon a l'Estat d'una manera exclusiva i la matèria lingüística correspon a la Generalitat, el fet que la competència exclusiva en justícia sigui de l'Estat fa que aquest gaudeixi de les potestats bàsiques per a regular el règim lingüístic judicial.⁸

A més, la poca tradició opositora de Catalunya als cossos judicials de l'Estat provoca que la mobilitat territorial d'aquests funcionaris no empari la normalització del català, atès que la gran majoria seran de llengua castellana i, en virtut de la Llei orgànica 6/1985 del poder judicial (LOPJ), no els cal acreditar coneixements de català. Cal precisar que la LOPJ no estableix la necessitat de coneixement de les altres llengües oficials de l'Estat. En el mateix sentit, però, el seu article 231.1 sí que estableix que la llengua que han de fer servir els diferents cossos judicials és el castellà.⁹

Ara bé, què succeiria si la situació actual fos diferent? Què passaria si el coneixement del català fos un requisit indispensable per a poder exercir un càrrec judicial a Catalunya? Es continuaria mantenint aquest desequilibri endèmic?

Segons l'estudi *Vies de potenciació de l'ús del català a l'administració de justícia*,¹⁰ el 43,8% dels funcionaris judicials enquestats consideren que aquest ús escàs del català és conseqüència directa d'una falta de coneixement lingüístic. Així, doncs, semblaria que el fet que el català fos un requisit per a poder obtenir una plaça de funcionari judicial a Catalunya esdevindria una mesura efectiva per tal de potenciar l'ús del català en l'AJ. Malgrat això, segons el president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), Jesús Maria Barrientos, si el català fos llengua obligatòria en la justícia, hi hauria un «desert judicial».¹¹

Tanmateix, la raó principal del poc ús del català en l'AJ no sembla respondre a un sol motiu. Les diverses conjuntures estructurals amb què comptem són, segurament, el veritable escull a superar. Si el català no constitueix una necessitat estructural, per molt bona voluntat que hi hagi, la situació no canviarà mai.

Per tal de resoldre aquest greuge envers la llengua catalana cal seguir treballant en aquest sector d'una manera decidida. Tenint en compte l'actual marc normatiu i constitucional, *a priori*, la mesura més efectiva per a poder pal·liar la situació seria modificar la CE per tal de reajustar el sistema competencial amb l'objectiu que el text constitucional atorgués la plena titularitat del poder judicial a la Generalitat. Gràcies a aquesta mesura extraordinària, la Generalitat podria regular els requisits d'accés als cossos judicials i així poder exigir el requisit de coneixement del català per a entrar a formar part del cos de funcionaris judicials. Una segona mesura, segurament més factible a nivell teòric però molt més complicada en la pràctica, seria la modificació de determinats articles de la LOPJ pels quals s'establís que tota persona que integrés els cossos judicials de l'Estat i que volgués treballar en les comunitats autònomes que disposen de llengua pròpia i oficial ha d'acreditar, com a requisit indispensable, el coneixement de la llengua autonòmica en qüestió.

Així, doncs, mentre esperem que hi hagi un gir polític o social que permeti una metamorfosi del sistema legislatiu espanyol o bé que bufin vents de canvi, el català en l'àmbit judicial continuarà vivint una situació precària i desavantatjada. És per això que, mentrestant, haurem de seguir comptant amb el que ha salvaguardat fins avui dia el català: la gent. |

8 Agustí POU I PUJOLRÀS, «El català a l'Administració de Justícia i el nou Estatut», dins *Revista de Llengua i Dret*, núm. 48, desembre 2007, p. 144.

9 NOTICIAS JURÍDICAS, *Ley orgànica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial* (en línia), Madrid, <<http://goo.gl/R67TKC>> (consulta: 20 de juny 2016).

10 Federic ADAN, Joan PICÓ, Elisabet CERRATO, Roser CASANOVA i Xènia FUGUET, *Vies de potenciació de l'ús del català a l'administració de justícia* (en línia), any 2014, Barcelona, <<http://cejfe.gencat.cat/ca/recerca/catalog/crono/2015/catala-administracio/>> (consulta: 24 d'octubre 2017).

11 <https://www.ara.cat/societat/President-Tsjc-catala-justicia-requisit-desert-judicial_0_1676232499.html> (consulta: 24 d'octubre de 2017).